

KAKOVOST BIVANJA

Ključne besede

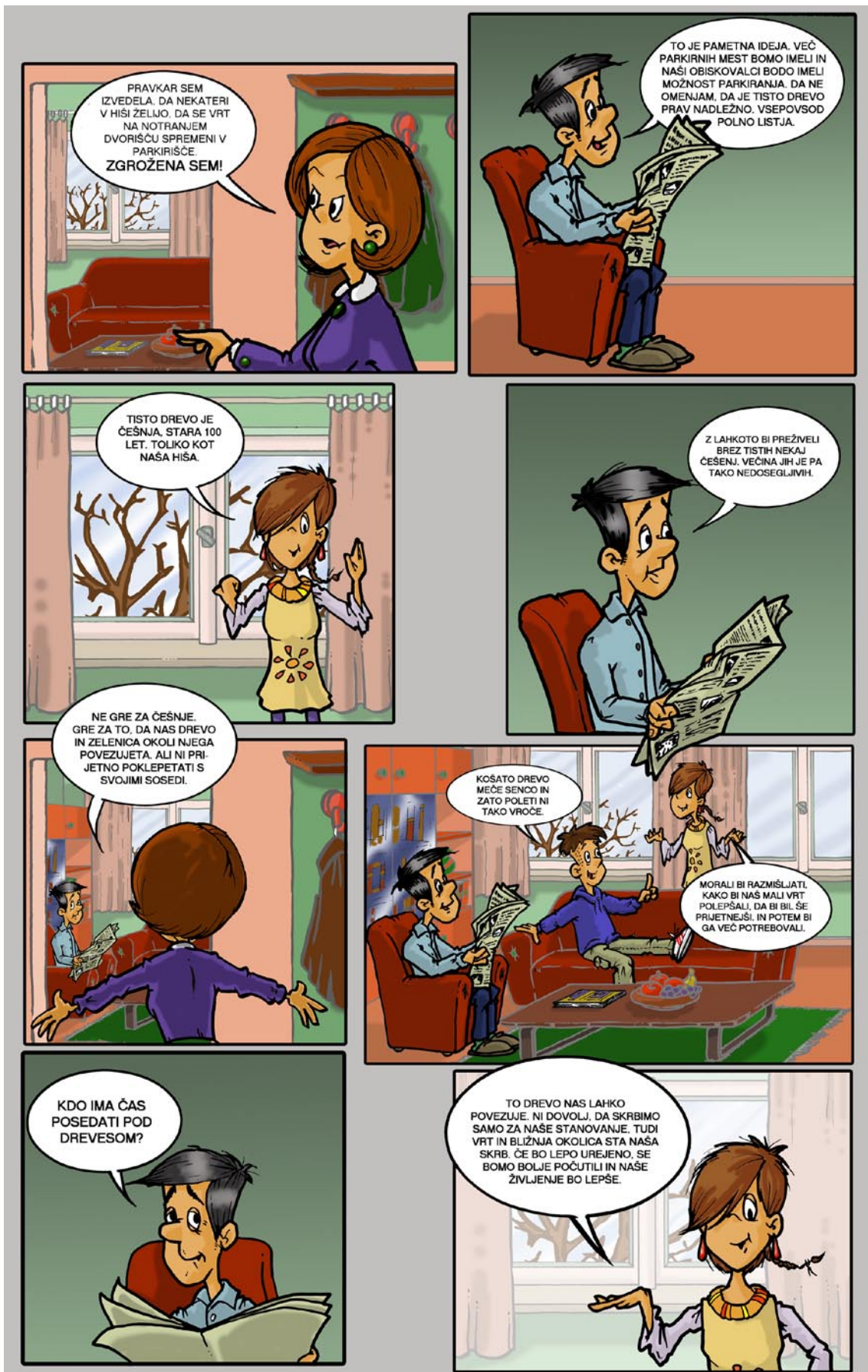
- kakovost bivanja ● bivališče ● stavbni fond ● soseska ● lastništvo ●
- stanovanjska soseska ● trajnostne skupnosti ● bivalno okolje ●
- gostota stanovanjske gradnje ● infrastruktura ● storitve ●

Želja po kakovostnem bivanju je stara prav toliko kot človeštvo. Za nekoga je to stanovanje v stolpnici v najživahnejšem delu Manhattna, za drugega tišina in samotnost brunarice sredi gozda in za tretjega svoboda avtodoma. Vsakdo ima svoj pogled, ki se lahko spreminja skozi različna življenjska obdobja. Verjetno bi se večina strinjala, da je na prvem mestu dovolj veliko in ustrezno opremljeno bivališče v prijazni in varni soseski z dostopnimi storitvami, da bi morala biti zrak, ki ga dihamo, in voda, ki jo pijemo, čista.

Stanje in izzivi

- Bivanje v prvi vrsti **zadovoljuje človekove temeljne zahteve** po počitku, zaščiti, varnosti ter zasebnosti, poleg tega pa ustvarja možnost komunikacije in omogoča identifikacijo.
- Temeljne **sestavine kakovosti bivanja** so prijetno, zdravo in čisto bivalno okolje, urejena infrastruktura, bližina med krajem bivanja in delovnim mestom, dostopne storitve (zdravstvena oskrba, varstvo otrok, šole, uradi), možnosti za rekreacijo in druge prostočasne aktivnosti, bližina zelenega pasu, sobivanje z miroljubnimi, ustvarjalnimi ljudmi, ki spoštujejo in sprejemajo drug drugega, čut pripadnosti, solidarnost, vključenost v javno življenje.
- Število gospodinjstev se povečuje hitreje, kot narašča prebivalstvo, zato se potrebe po stanovanjih večajo. V Sloveniji se je med letoma 1848 in 2002 število gospodinjstev povečalo za skoraj 80 %, število prebivalcev le za pol manj. Razlog je sodoben način življenja. Veča se število družin z enim otrokom ali brez otrok, manjša pa število družin z dvema otrokoma ali več. Obenem narašča število enočlanskih gospodinjstev in upada število večgeneracijskih gospodinjstev. Polovica stanovanj v Sloveniji je bila zgrajena pred letom 1971. Konec leta 2006 je bilo dobrih 20 % stanovanj brez centralne kurjave, 8 % pa brez kopalnice. Z vidika trajnostnega razvoja bi bili pomembni podatki o deležu stanovanj z nizkotemperaturnim režimom ogrevanja, deležu stanovanj, ki izpolnjujejo standarde nizkoenergijske gradnje (poraba energije za ogrevanje manj kot 4,5 l kurilnega olja na m² na leto), o številu gospodinjstev, ki uporabljajo deževnico, koliko je priključenih na čistilne naprave in koliko jih ima naprave za rabo obnovljivih virov energije. Žal se tovrstni podatki zaenkrat še ne zbirajo sistematično.

Pasti

- Neustrezna stanovanjska politika vodi v številne socialne, gospodarske in prostorske probleme. Skupno bi jih lahko imenovali **pomanjkanje ustreznih stanovanj** in to kljub dejstvu, da je stanovanjskih enot več kot gospodinjstev. Razlog je v neustreznosti stanovanj oziroma stanovanjske ponudbe. Mladi in tisti z nižjimi dohodki se spopadajo z visokimi cenami, zaradi katerih je lastno stanovanje za mnoge zgolj vroča želja. Starostniki se soočajo s pomanjkanjem postelj v domovih za ostarele, invalidi ter gibalno pa z arhitektonskimi ovirami, ki ne dovoljujejo samostojnega življenja.
- Številne, zlasti **starejše stanovanjske soseske**, so zaradi velikosti, arhitekturne zasnove ali slabega vzdrževanja za bivanje neprijazne in estetsko nepriljubljive. Zaradi strupenih ali škodljivih vgrajenih materialov celo zdravju škodljive in zaradi slabe in nezadostne izolacije in slabih materialov energetsko potratne. Javne površine so zanemarjene in pogosto celo nevarne. Bivanje v takem naselju ne omogoča oziroma ne spodbuja druženja in komuniciranja in vodi v izrazit individualizem in medsebojno odtujenost.
- Življenje na podeželju je brez avtomobila skoraj nemogoče, saj je javni promet slabo razvit, poleg tega pa so velika nakupovalna središča in trgovske verige uničili male trgovske obrate. Zaradi slednjega so možnosti dnevne oskrbe slabe tudi v središčih mest.
- Veliko število nesreč s hudimi telesnimi poškodbami in smrtnimi žrtvami gre tudi na račun **pomanjkanja pločnikov in kolesarskih stez** v naseljih.
- Le 2003 je 86 % Slovencev živelo v lastniških stanovanjih. V državah V EU-15 (pred širitvijo leta 2004) je bilo povprečje 60 %. Zaradi želje večine Slovencev po lastnem stanovanju je trg z najemniškimi stanovanji slabo razvit, kar najbolj prizadene mlade in socialno šibke.

Rešitve

- Stanovanjska politika mora nameniti dovolj **novih površin za stanovanjsko gradnjo** in obenem zagotavljati, da vrste bivališč ter spremljajoče dejavnosti in storitve ustrezajo zahtevam prebivalcev različne starosti, izobrazbe in socialnega položaja. Lokacije naj bi bile ugodne z vidika prometa, storitev in ostalih dejavnosti.
- Spodbujati je potrebno **kakovostne arhitekturne rešitve**, ki morajo upoštevati značilnosti in omejitve okolja (potresna, poplavna ogroženost, nevarnost plazov) ter kulturne regionalne in lokalne značilnosti. Pomembno je zagotavljanje javnih površin, dobre infrastrukturne opremljenosti ter dostopnosti za vse, tudi gibalno ovirane.

- Gradnja stanovanj in načrtovanje stanovanjskih sosesk morata zagotavljati **gospodarno rabo virov, prostora in energije** ter prebivalcem omogočati učinkovito opravljanje svojih potreb. Oblike in usmerjenost stavb morajo upoštevati oblike površja, zato da se zmanjšajo negativni vplivi (vetra) in najbolj izrabijo prednosti dnevne svetlobe in sončnega obsevanja. Prav tako naj bi uporabljali obnovljive vire energije in kjer se le da naravne obnovljive gradbene in izolacijske materiale (les, slama, ilovica ...).
- Načrtovanje mora stremeti k oblikovanju tako imenovanih **trajnostnih skupnosti**, ki jih poleg odličnih materialnih razmer za bivanje opredeljuje še človeški dejavnik: tolerantnost, sprejemanje drugačnosti, družabnost, čut pripadnosti, odgovornost, sodelovanje. V trajnostni skupnosti se ljudje dobro počutijo in v njej živijo, ker tako želijo, ne ker nimajo druge izbire. Takšna skupnost ne nastane po naključju, ampak je rezultat razvojnih vizij, političnih odločitev, delovanja številnih strokovnjakov ter popolne zavzetosti in podpore lokalnih partnerjev in skupnosti.

* = staršev ni doma

Razlaga pojmov

- **Trajnostna skupnost** je skupnost, ki zadovoljuje različne potrebe današnjih in bodočih prebivalcev, njihovih otrok ter ostalih uporabnikov. Temelji na okoljevarstveni odgovornosti, stabilnem, obvladljivem in raznolikem gospodarstvu, socialni pravičnosti, demokraciji, ne-nasilju, decentralizaciji, spoštovanju različnosti, globalni odgovornosti in usmerjenosti v prihodnost

Povezave:

Listina o vzpostavljanju trajnostnih evropskih mest (Alborška listina):

euronet.uwe.ac.uk/www.sustainable-cities.org/charter_slovenian.doc

Hanovrski poziv evropskih občinskih voditeljev na prehodu v 21. stoletje:

euronet.uwe.ac.uk/www.sustainable-cities.org/hancall_slovenian.doc

Spletni portal, namenjen izboljšanju dostopnosti do geodetskih, geografskih in ostalih prostorskih informacij v Sloveniji: <http://e-prostor.gov.si/>

Komite za bivanje in rabo prostora pri UNECE: <http://www.unece.org/hlm/>

Razmišljamo in delujemo trajnostno - druge teme

- UVOD ● GOSPODARSKI RAZVOJ ● PROMET
- RAZVOJ MEST IN PODEŽELJA ● KAKOVOST BIVANJA
- POTROŠNIŠTVO ● PROSTI ČAS ● ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG
- SOCIALNA VKLJUČENOST IN PARTICIPACIJA ● KULTURNE VREDNOTE
- BIODIVERZITETA ● NARAVNI VIRI ● NARAVNE VREDNOTE ● ENERGIJA
- ONESNAŽEVANJE OKOLJA ● RAVNANJE Z ODPADKI
- PODNEBNE SPREMEMBE

